Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

21 501-20 Europese Raad

Nr. 1094

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 maart 2016

Hierbij bied ik u aan, mede namens de Minister-President, het verslag van de EU-Turkije Top en daaropvolgende Informele Europese Raad van 7 maart 2016.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

kst-21501-20-1094
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2016

VERSLAG VAN DE EU-TURKIJE TOP EN DAAROPVOLGENDE INFORMELE EUROPESE RAAD VAN 7 MAART 2016

Op 7 maart jl. vond een informele bijeenkomst van de Europese Raad plaats, geheel gewijd aan migratie. De bijeenkomst werd voorafgegaan door een bijeenkomst van de EU staatshoofden en regeringsleiders met de Turkse premier Davutoglu over het gezamenlijke Actieplan.

Bijeenkomst met de Turkse premier Davutoglu

Aan de vooravond van de Europese Top heeft premier Davutoglu in gesprekken met Minister-President Rutte en bondskanselier Merkel voorstellen gepresenteerd voor het versnellen van het gezamenlijk actieplan tussen Turkije en de EU. Essentie van deze voorstellen is een Turkse toezegging dat het alle nieuwe irreguliere migranten zal terugnemen die vanuit Turkije aankomen op de Griekse eilanden. Daar tegenover staat een geïntensiveerde inspanning van de Europese Unie om voor iedere teruggenomen Syriër een andere Syrische vluchteling te hervestigen binnen de Unie, een versnelling van de implementatie van de visumliberalisatie roadmap, versnelde uitkering van de toegezegde 3 miljard euro uit de Refugee Facility for Syrians en besluiten over additionele financiering. Tevens zal de voorbereiding worden voortgezet voor een beslissing over het openen van hoofdstukken in het uitbreidingsproces cf. het besluit van de Europese Raad van oktober 2015. Turkije en de EU zullen daarnaast gezamenlijk trachten de humanitaire noden in Syrië te verlichten zodat de lokale bevolking en vluchtelingen in staat zijn in veiliger gebieden heenkomen te zoeken. Tot slot bevestigde Turkije reeds nu direct bereid te zijn om migranten vanuit Griekenland terug te nemen die niet in aanmerking komen voor internationale bescherming cq. in Turkse territoriale wateren zijn opgevangen.

De Europese staatshoofden en regeringsleiders stelden in een verklaring vast dat robuuste maatregelen nodig zijn om het verdienmodel van mensensmokkelaars te ontmantelen, de smokkelroutes te sluiten en de bewaking van de externe grenzen te waarborgen. In dit licht verwelkomden zij de Turkse voorstellen en kwamen overeen de beginselen ervan als uitgangspunt te nemen voor verder werk. De voorzitter van de Europese Raad zal deze voorstellen in de aanloop naar de Europese Raad van 17-18 maart in samenwerking met Turkije nader uitwerken.

Het kabinet meent dat de Turkse voorstellen perspectief bieden. Zij gaan verder dan de nu reeds overeengekomen bereidheid van Turkije om migranten terug te nemen die niet in aanmerking komen voor internationale bescherming, hetgeen op zichzelf ook een goede stap is. Het plan is veelomvattend en kan een wezenlijke stap zijn om de migrantenstroom in te dammen. Daadwerkelijke terugname door Turkije van *alle* irreguliere migranten die aankomen op de Griekse eilanden zou betekenen dat het business model van de smokkelaars wordt ontmanteld en de gevaarlijke overtocht in gammele bootjes in de hoop op verblijf in Europa wordt ontmoedigd. Het proces van irreguliere, ongecontroleerde migratie wordt aldus vervangen door een proces van reguliere, gecontroleerde migratie door middel van een geïntensiveerd hervestigingsprogramma met Turkije, waarbij de gehele instroom wordt verminderd.

Het kabinet hecht er aan te benadrukken dat de verdere versnelling van het visumliberalisatieproces niet betekent dat de voorwaarden voor visumliberalisatie, zoals vastgelegd in de roadmap, worden gewijzigd. Daadwerkelijke visumliberalisatie tegen eind juni 2016 zal daarom vooral aan Turkse zijde forse inspanningen vereisen. Hetzelfde geldt voor de opening van onderhandelingshoofdstukken in het kader van het uitbrei-

dingsproces. Ook daarbij is sprake van een proces van benchmarks waaraan bij de opening of sluiting van een hoofdstuk dient te worden voldaan en waarover de Raad met unanimiteit moet besluiten.

In de gesprekken voorafgaand aan de Top is door Minister-President Rutte en bondskanselier Merkel bij Minister-President Davutoglu aandacht gevraagd voor de ontwikkelingen op het terrein van de persvrijheid. Minister-President Rutte heeft daarbij zijn zorg uitgesproken over de recente gebeurtenissen rondom de Turkse krant Zaman. Ook in de Top met de Turkse Minister-President is deze zorg door verschillende regeringsleiders naar voren gebracht, zoals ook in de verklaring tot uitdrukking komt.

Buitengewone bijeenkomst van de Europese Raad

De discussie van de regeringsleiders en staatshoofden richtte zich op de uitvoering van de conclusies van de Europese Raad op 18 en 19 februari jl. en de opvolging van de JBZ-Raad van 25 februari jl. Centraal daarbij stond het functioneren van de Schengen-zone en de wijze waarop met de migratiestromen langs de Westelijke Balkanroute wordt omgegaan. Daarnaast werd uitvoerig gesproken over de wijze waarop het gezamenlijke Actieplan met Turkije verder gebracht kon worden (zie hier boven voor het Turkije-gedeelte van de besprekingen).

De staatshoofden en regeringsleiders stonden stil bij de Mededeling «Terugkeer naar Schengen – een stappenplan», die op 4 maart door de Commissie is gepresenteerd (COM (2016)120). Een kabinets-appreciatie van deze Mededeling gaat uw kamer op korte termijn toe. In de Verklaring na afloop van de bijeenkomst is bevestigd dat alle Schengenlanden een volledige toepassing van de Schengen-regels zullen doorvoeren. Het einde aan de praktijk van «wave-through» wordt in de Verklaring onderstreept.

In hun gezamenlijke verklaring spraken de leden van de Europese Raad een aantal prioritaire acties af. In de eerste plaats is besloten tot een onmiddellijk en effectief antwoord op de humanitaire situatie die is ontstaan als gevolg van de verschillende grenssluitingen. Noodhulp zal verstrekt worden door de Commissie op basis van een gezamenlijke inventarisatie van de behoeften door de Commissie en Griekenland. Het Commissie voorstel voor een Europees noodhulp mechanisme werd verwelkomd, waarbij de Raad werd opgeroepen nog voor de Europese Raad van 17-18 maart een akkoord te bereiken over het Commissie-voorstel. Een kabinets-appreciatie van deze Mededeling is uw kamer toegegaan (vindplaats).

Ten tweede is opgeroepen tot het geven van additionele ondersteuning aan Griekenland bij het beheer van de externe grenzen, inclusief de grens met Albanië en Macedonië. Griekenland zal substantiële ondersteuning krijgen bij het terugzenden van irreguliere migranten naar Turkije. Dit betekent eveneens het zekerstellen van een goed functioneren van de hotspots met 100% identificatie en registratie. Frontex en Europol zullen hiertoe additionele experts beschikbaar stellen. Tevens wordt in de Verklaring de NAVO inzet in de Egeïsche Zee verwelkomd.

Daarnaast is opgeroepen de implementatie van de eerder genomen herplaatsingsbesluiten te versnellen teneinde de last die thans op Griekenland rust te verlichten. EASO zal een oproep doen uitgaan aan lidstaten om meer experts beschikbaar te stellen ter ondersteuning van het Griekse asielsysteem.

Tevens wordt in de Verklaring het voornemen uitgesproken alle acties te ondernemen uit de Schengen-roadmap van de Commissie om de tijdelijke grenscontroles op te heffen voor het einde van het jaar en terug te keren naar een normalisering van de situatie in het Schengengebied.